HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יצרא דיין נסך לא תקיף להו [א]זונה ישראלית ועובדי כוכבים מסובין חמרא אסור מ"ט הואיל וזילה עלייהו בתרייהו גרירא ההוא ביתא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל על עובד כוכבים אחדה לדשא באפיה והוה ביזעא בדשא אישתכח עובד כוכבים דקאי ביני דני אמר רבא [ב]כל דלהדי ביזעא שרי דהאי גיסא והאי גיסא אסור ההוא חמרא דישראל דהוה יתיב בביתא דהוה דייר ישראל בעליונה ועובד כוכבים בתחתונה שמעו קל תיגרא נפקי קדים אתא עובד כוכבים אחדה לדשא באפיה אמר רבא [ג]חמרא שרי מימר אמר כי היכי דקדים אתאי אנא קדים ואתא ישראל ויתיב בעליונה וקא חזי לי (א) ההוא אושפיזא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל אישתכח עובד כוכבים דהוה יתיב בי דני [א]אמר רבא [ד]אם נתפס עליו כגנב שרי ואי לא אסיר ההוא ביתא דהוה יתיב ביה חמרא אישתכח עובד כוכבים דהוה קאים בי דני אמר רבא [ה]אי אית ליה לאישתמוטי חמרא אסיר ואי לא חמרא שרי מיתיבי ננעל הפונדק או שאמר לו שמור אסור מאי לאו אע"ג דלית ליה לאישתמוטי לא בדאית ליה לאישתמוטי ההוא ישראל ועובד כוכבים דהוו יתיבי וקא שתו חמרא שמע ישראל קל צלויי בי כנישתא קם ואזל אמר רבא [ו]חמרא שרי מימר אמר השתא מדכר ליה לחמריה והדר אתי ההוא ישראל ועובד כוכבים דהוו יתיבי בארבא שמע ישראל קל שיפורי דבי שימשי נפק ואזל אמר רבא [ז]חמרא שרי מימר אמר השתא מדכר ליה לחמריה והדר אתי ואי משום שבתא האמר [ב](רבא אמר) לי איסור גיורא כי הוינן בארמיותן [ח]אמרינן יהודאי לא מנטרי שבתא דאי מנטרי שבתא כמה כיסי קא משתכחי בשוקא [ג](ולא ידענא) דסבירא לן כרבי יצחק [ד]דא"ר יצחק [ט]המוצא כיס בשבת מוליכו פחות פחות מד' אמות ההוא אריא דהוה נהים במעצרתא שמע עובד כוכבים טשא ביני דני אמר רבא [י]חמרא שרי מימר אמר כי היכי דטשינא אנא איטשא נמי ישראל אחוריי וקא חזי לי הנהו גנבי דסלקי לפומבדיתא ופתחו חביתא טובא אמר רבא חמרא שרי [ה]מ"ט [ו][כ]רובא גנבי ישראל נינהו הוה עובדא בנהרדעי ואמר שמואל חמרא שרי [ז]כמאן כרבי אליעזר דאמר ספק ביאה טהור [ח]דתנן הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית ואמר הלכתי במקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי לאותה שדה אם לא נכנסתי [ט]ר"א אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טמא לא שאני התם כיון דאיכא דפתחי לשום ממונא הוה ליה ספק ספיקא

ההיא

יצרא דיין נסך לא תקיף להו. לנסוכי: **בתרייהו גרירא.** דשבקה להו לנסוכי: **דלהדי ביזעא שרי.** אף בשתיה דמירתת ולא נגע: **דהאי גיסא והאי גיסא אסור.** אף בהנאה. וכשאין נתפס על כניסתו כגנב עסקינן שהיה לו חלק ביין דאי נתפס עליו כגנב כוליה שרי. ואית דגרסי הוו ביזייני בדשא חורין וסדקין ובקיעין. ובקעהו [שמות יד] תרגומו ובזעהו: **ישראל בעליונה ועובד כוכבים בתחתונה.** ויין בתחתונה וישראל רואהו מלמעלה: **שרי.** כל שרי דהכא שרי אף בשתיה דהא לא נגע קאמרינן וכל אסיר דהכא אף בהנאה ובכולהו הלכתא כרבא: **אי אית ליה לאישתמוטי.** ולומר לכך נכנסתי סמכא דעתיה ולא מירתת דכי על להך ביתא מעיקרא אדעתא דלנסוכי על וסבר אי משכחו לי אשתמיטנא. ואע"ג דמגע היין לית ליה לאשתמוטי אסור דאי לאו לנסוכי על למה ליה דעייל ולא דמי למניח עובד כוכבים בחנותו [סט.] דהתם דכיון דברשות עייל וידעינן למאי עייל כל זמן שלא הודיעו שמפליג מותר דסבר אי נגענא השתא אתי וחזי לי: **ואי.** לית ליה לאישתמוטי שרי (ב) וכיון דבהול הוא על כניסתו מירתת ולא נגע: **ננעל הפונדק.** ונתייחד עובד כוכבים עם היין או שאמר ישראל לעובד כוכבים שמור עמוד מבחוץ ושמור: **אסור.** דחיישינן דלמא על כיון דא"ל שמור סמכא דעתיה דמפליג מיניה: **שיפורא דבי שימשי.** של ערב שבת שהיו תוקעין להבדיל בין קדש לחול: **ואי משום שבתא.** וא"ת דסמכא דעתיה דעובד כוכבים משום דלא אתי ישראל בשבתא האמר לי איסור גיורא כו': **פחות פחות מד' אמות.** ועומד לפוש וליכא עקירה מתחילת ד' לסוף ארבע: **טשא.** נתחבא: **ספק ביאה.** דלא ידעינן עובד כוכבים אי על אי לא על טהור ומשום הכי שרי דשני לן ספק ביאה מביאה ודאי וספק מגע: **בקעה.** שדות הרבה זו אצל זו בימות הגשמים שזרועה היא ואין רבים דורסין אותה והוי רשות היחיד לטומאה וספיקא שאירעה בה הוי ספיקא טמא: **וטומאה בשדה פלונית.** באחת מן השדות ואין אנו יודעין איזו היא: **הלכתי במקום הלז.** בבקעה זו: **ספק מגע טמא.** דאמר נכנסתי לשדה שהטומאה בה ואיני יודע אם נגעתי בטומאה אם לאו: **כיון דאיכא דפתחי חביות לשום ממונא.** וכיון דחזו דחמרא הוא פרשי דבגניבותייהו טרידי ולא מנסכי: **הוי ספק ספיקא.** ספק ישראל ספק עובד כוכבים וא"ת עובד כוכבים ספק נגע ספק לא נגע ובהא אפילו רבנן מודו וכי פליגי רבנן עליה דר"א היכי דמליא שדה טומאה דאי על לה לא אפשר דלא האהיל דליכא אלא חד ספק:

רביתא

חתום מותר כדפרישית דלא חיישינן כלל לכתחילה לעשות כתב החותם או לחזור ולהכירו כדמשמע לפי הפשט ומ"מ נכון להחמיר לכתחלה אך בדיעבד אין להפסיד כיון דאיכא חותם אפי' בלא כתב ומכירו כדפרישית ומיהו אין נכון אם אין אותו חותם אחד מאותיות כ"א ממגופות טיט כדפרישית דמגופת טיט חשיבא חותם אחד אז ודאי אינו מותר בלא כתב או הכרה אלא אם כן ראה השני שנשתלח לו היין קודם לכן את היין שהכלי נתכר ועתה הוא הכיר את הכלי בטביעות עין ואפילו אינו מכיר בחותם לפי שלא היה חתום באותה שעה דאל"כ נהי דלא חיישינן לזיופא מ"מ מנין לנו שהוא אותו חבית של יין ששלח לו חבירו שמא החליפו העובד כוכבים בחבית אחר שהיה בו יין במגופה בטיט שגם חביות יין העובדי כוכבים פעמים שמגופים בטיט כמו כן צריך שיהיה נסתם לגמרי הנקב קטן שקורין שוספרא"ל בלע"ז כדקאמר תלמודא משום שייכא אבל כשהוא חתום באותיות אין לחוש לכל זה דודאי האותיות לא עשאן כי אם ישראל ומ"מ אין לסמוך על המגופה של טיט אך נכון הדבר לסתום פי חבית ולתת עור הסתימה קבוע במסמרות ולכתוב אותיות אליין על העור ואליין על דופני קרשי החבית שאם יגביה עובד כוכבים העור לא ידע ליישבו כבתחלה ולתת חשוק שקורין צרקל"א סביב העגולים במקום שמחוברים אל דופני החבית ולקובעו שם במסמרים מפני הנעורת התחובה שם סביב שוליו שלא יוכל העובד כוכבים להוציא יין דרך שם ולתוחבן אחרי כן במקומן הראשון וכן הברזות לחתוך ולקבוע עליהם עור במסמרים או יקבעו נסרים לכסות כל השולים והברזות בסיגנון זה פירש רבינו ברוך על החתימה בפסק ומיהו נראה שכל זה אינו כי אם לכתחלה אבל בדיעבד סגי בחתימת פי החבית לבד כיון דלא חיישינן לדברי רבינו יצחק בן יהודה כדפרישי' לעיל דאף בהסרת הנעורת ירא הוא פן יתקלקל החבית בכך ולא יוכל לתקנו כבתחלה מיהו אין לאסור גם זה בדיעבד ומ"מ טוב להחמיר כדברי רבינו ברוך הואיל ונפק מפומיה ועוד דפירש רבינו ברוך שצריך שישלח כתב עם החותם או שיחזור [לראותו] ופירש רשב"ם בשם רש"י דכל מה שאנו אוסרים בהודיעו שהפליג היינו דוקא כשיש לחוש שמא עובד כוכבים גנב יין ונתן מים תחת החסרון או החליף טוב ברע אבל מקום שאין לחוש לכך כגון במקום מעבר בני אדם אפילו הם עובדי כוכבים דמרתת העובד כוכבים לגנוב אע"ג דהודיעו שהפליג מותר ולא חיישינן שמא נגע כיון שהעובדי כוכבים בזמן הזה אינם בני ניסוך כך פירש רשב"ם מיהו נראה (ג) זה דהיינו דוקא בחביות או בדרדורים שאין להם רק פתח קטן למעלה אבל גיגית או קנקן וכוס שיש בו יין ופתחו רחבה קל הוא ליגע בהם ורגילות ליגע בהן דרך מתעסק לא: **שמע** ישראל קל צלויי. ודוקא היין שעל הדולבקי שרי כדתנן במתני' ורבא קמ"ל דקל צלויי כלא הודיעו שמפליג דמי [י] (ד) אי נמי שאפי' על השולחן מותר ובדלא אמר לו הוי מזוג ושותה: **פתחו** חביתא טובא. הכא לאו דוקא טובא כיון דתלינן בישראל אבל בסמוך הוי דוקא כיון דפתחו טובא ואית דל"ג טובא וגרס ליה בסמוך וכיון דאיכא דפתחי לשום ממונא:

ההיא

מסורת הש"ס

א) [לעיל סא:], **ב)** [ליתא ברי"ף וברא"ש], **ג)** [נ"ל ואינהו לא ידעו כ"א ברי"ף וברא"ש], **ד)** שבת קנג:, **ה)** [פי' דשם הי' דרים רק מתי מעט עובדי כוכבים ועי' בתוס' ב"ב נה: ד"ה ר"א וברא"ש דאסבריה היטב], **ו)** [ביצה טו. ע"ש], **ז)** [ועי' תוס' ב"ב נה: ד"ה ר"א כו' ביאור נכון על סוגיא דהכא], **ח)** פסחים י. ב"ב נה: טהרות פ"ו מ"ה, **ט)** [עי' טהרות פ"ו משנה ד], **י)** נ"ל ובדלא א"ל הוי מזוג ושותה א"נ אפי' שעל השולחן מותר ואיירי הכא שכ"א שותה מיינו. רש"א ועיין בהרא"ש סי' טז,

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' ההוא אושפיזא. נ"ב ע"ל ס"פ ר"י איתא עובדא כי הא ההוא כרכא ע"ש בפי' רש"י ותוס': **(ב)** רש"י ד"ה ואי לית וכו' דכיון דבהול: **(ג)** תוס' ד"ה (בדף הקודם) מאי טעמא וכו' מיהו נראה דהיינו כצ"ל ותיבת זה נמחק: **(ד)** ד"ה שמע וכו' שמפליג דמי ובדלא אמר לו הוי מוזג ושותה אי נמי שאפילו על השלחן מותר והכא מיירי שכל א' שותה מיינו הס"ד:

* * *

מוסף רש"י

אם נתפס עליו כגנב. אם עובד כוכבים חלש הוא ויש אימת שופטי העיר עליו ואם ימצאוהו נוגע נתפס עליו כגנב, שרי. בשתיה ואם לאו אסור אף בהנאה דודאי נגע (לעיל סא:). **הנכנס לבקעה.** הרבה שדות הסמוכים יחד קרי בקעה (פסחים י.). **בימות הגשמים.** הוי בקעה רשות היחיד לטומאה מפני שכבר צמח הזרע ואין רשות לכל אדם ליכנס לה, וקי"ל ספק טומאה ברשות היחיד ספקו טמא (שם). **בשדה פלונית.** כלומר באחת השדות ויודעין אנו באיזו היא וכל שדה ושדה מסויימת במצריה (שם). **במקום הלז.** בבקעה זו (שם). **ספק ביאה טהור.** ר"א לא חשיב ליה ספק טומאה אא"כ נכנס לשדה אבל אינו יודע אם האהיל אם לא, אבל השתא הוי ליה ספק ספיקא (שם) היכא דמספקא ליה אם נכנס באותה שדה, ואם תמצא לומר נכנס ספק אם בא עד מקום טומאה אם לאו וספק ספיקא הוא וטהור, אבל היכא דליכא אלא ספק מגע, דפשיטא ליה דנכנס באותה שדה אלא שספק לו אם נגע בקבר אם לאו, חדא ספיקא הוא טמא (רשב"ם ב"ב נה:).

עין משפט
נר מצוה

עט א מיי' פי"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה כו טוש"ע י"ד סי' קכט סעיף יד:

פ ב מיי' שם הל' כא סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכח ס"ג:

פא ג מיי' שם הל' כ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכט סעי' ט:

פב ד ה מיי' שם הלכה כג סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכח סעיף ד וסעי' ה וסי' קכט סעיף ה בהגה:

פג ו מיי' שם הלכה יט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכט סעיף ז:

פד ז ח טוש"ע שם סעיף ו:

פה ט מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה ז [ופ"ו שם הל' כב] סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' רסו סעיף ז:

פו י מיי' פי"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה כב סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכט סעיף י:

פז כ מיי' שם הלכה כט טוש"ע שם סעיף יא: